

ravnovesje v sebi. Pa jih pogledajmo vso vrsto, od Martina, ki se zaje v volka s suhim rokami, pa do vaškega Cyrana, ki dela pesmi na ljubico in domovino. Gonilna sila, ki rine značaje do dejanj, se kondenzira iz tendence fizičnega samoobstoja do hrepenenja, »ki nam ga je podelil Bog, da ne pogibamo kakor živina«. (Str. 151.) A sreče v življenju ni, vse je neizpolnjeno pričakovanje in razočaranje, »to je bila prva rana, ki jo je zasekala misel v Tončkovo srce. In ni zacelila niti, ko je odrasel, še poglobila se je in pekla do konca dni«, zakaj? ker so »rodovi lepih svobodnih ljudi izumrli« (str. 10) in hodijo po cesti le še »sitni in kimajoči« (37). Največkrat pa se realizira hrepenenje po sreči v ljubezni do ženske. Vaški Cyrano je našel, »da so vse sanje izvirale iz hrepenenja po lepi nevesti«. Dobro, ta je mlad, a tudi srce starca Kuka si poželi stare Mice, »ne toliko, da bi uživalo, ampak da bi vladalo in skrbelo za slabe z veliko svojo močjo, ne misleč na razočaranje, ki ga nosi vsaka ženska s seboj«, pripominja pisatelj. Sreča, naj bo že v kakršnikoli obliki, je prvi kamen, ob katerem se razbijejo njegovi ljudje. Drugi pa je — vera. Tako motivira Adama puščavnika, ki se je zaklenil svetu; morda »je imel Adam na vesti greh zoper svetega Duha, ki se ga človek nalez, da sam ne ve, kdaj. Zagledajo se oči in se začudijo: »Kaj je svet in življenje?« O misel hudičeva, ki je niso mogli zatreti celo po naših vaseh. Veliko žrtev je že pokopala, pogubila je naše najboljše, ker je bilo premalo luči, da bi mogle videti žrtve še drugo stran. Kdor je kriv tega greha zoper svetega Duha, mu umrje veselje za delo, romarska strast mu zleze v pete.« In res, Adam živi v topi resignaciji, Evica in kmet Colja zblaznita, ker so obupali nad božjo milostjo. Odveč bi bilo pretekati se s pisateljem glede stvari, katere je gledal skoz zamazano steklo, omenim samo, da so to vsi problemi, ki jih je izločil iz življenja v naši vasi. — S tem smo se doteknili že njegove osebnosti, kajti več ne moremo od nikogar zahtevati, kakor je sam doživel. Iz njega vedno gleda poleg pisatelja s toplim čustvom tudi neslan klevetnik, ki je pa bolj slabo založen s papirnato učenostjo. Moram se pregrešiti, da mu omenim Dostojevskega in uči naj se od njega, ki je za živalsko zunanostjo svojega naroda našel človeka z velikim etičnim in socialnim idealom, a on je našel človeka v naši vasi, kolikor mu ga klevetnik ni zapackal. Tu ni slikano življenje od človeka, ki je sam izšel iz naroda, trpel z njim in našel ključ do njegovega srca, ampak to so podobe slikarja, ki je prišel za počitnice iskat na deželo motivov, ki ugajajo njegovi teoriji. Ali je pri nas res sama resignacija, topoglavost in mračnijaštvo, na vzvišenem stolu pa poje jeremijado Anton Novačan, ali ni v »naši vasi« tudi človek, ki je poln trdne vere v sebe samega, ki nikoli ne pade, da bi ne vstal, ob katerega volji se zrušijo vse tragedije življenja, ki ima v religiji očiščen ideal o sreči? Tega naj si ogleda in klobuk z glave pred njim! A dokler mu bo klevetnik pihal v uho, dokler bo predsodek podlaga njegovega realizma, se bodo njegovi spisi imenovali novelice Antona Novačana, ne pa Naša vas. Resnično se mu ni bilo treba v uvodnici tako ritmično napihniti, da se revna misel komaj razbere iz blestečih besed. Saj se lahko na vsa usta pove, pa ne lo nič slabše.

Dr. J. Šilc.

Sredozimci. Petra Bohinjca izbrani spisi, II. zvezek. Založilo, natisnilo in izdalo »Tiskovno društvo v Kranju«, 1913, str. 84, cena broš. knjigi 60 h, vezani 1 K. — Sredozimci obsegajo šest črtic, od katerih so bile natisnjene tri v Ljubljanskem Zvonu, ena v dijaški Zori, dve pa sta v zbirki obelodanjeni prvič. Naslov jim je dal pisatelj po svetnikih, ki jih obhajamo sredi zime, torej imajo ime po času, v katerem jih je pripravljaval pisatelj za tisk. Namenil jih je, kakor pravi sam v predgovoru, za požinko slovenskim dekletom, ne gospodičnam, kar je značilno za Bohinjca kot pisatelja. Sam se dobro zaveda, da so pognale te črtice iz našega ljudstva in so tudi namenjene v prvi vrsti ljudstvu. In taka je Bohinjeva umetnost. Črpa jo naravnost iz ljudstva, sredi katerega je vzrastel in med katerim živi. Njegove osebe so živele in žive med našim ljudstvom, njegov slog je kakor slog narodne poezije in tudi v tehniki ne išče mnogo več, kar nam nudi naša narodna umetnost. Naša narodna poezija pa ni to, kar je srbohrvaška, prikladna za epopeje in daljše pripovedne pesmi; a odlikuje se po svojstvu, kakršnega zastopajmo pri hrv. nar. poeziji: naša je jedrnata in izklesana, redkobesedna, a neizrečeno mila in elegična, kakor ustvarjena za balade in romance. Tudi Bohinjec nima tiste epične sile, ki jo zahtevajo daljše povesti in romani, a ima tisto jedrnatost in krepkost, ki jo morajo imeti kratke črtice in posamezni prizori. Bohinjec pogodi kratke scene, markantno oriše značaje in posamezne osebe in take plodove njegove muze nam nudi ta zbirka. Že ko je nastopil s svojimi črticami l. 1887. v Ljubljanskem Zvonu, je vzbudil njegov gorki in krepki slog pozornost vseh, ki ljubijo realen ton naše narodne govornice. V Bohinjecu so že tedaj videli drugega Jurčiča, ne sicer Jurčiča v Desetem bratu, pač pa Jurčiča, ki je tako živo opisoval našega kmeta v manjših povesticah in črticah. Bohinjec se še ni izčrpal, dasi mu mestoma nedostaja tistega gorkega opisa, ki ga srečavamo v njegovih prvih proizvodih. V dveh črticah, ki ju je natisnil tu prvič, izkuša posnemati nekoliko tudi moderen način opisovanja; a na prvi pogled se vidi, da ni skladnosti med obliko in njegovimi prizori. Čemu bi popuščal svoja pota, saj ne bo umetnost, ki zajema iz živega studenca narodovega, nikdar zastarela!

Dr. A. B.

R. Fr. Magjer: **Novi zvuci.** Pjesme. (3. knjiga pjesama »Pozivi«.) Osjek, 1912. — To je v enem letu že druga izdaja (v celem 3. izdaja) pesniške zbirke »Novi zvuci«, redok uspeh, osobito pri pesmih. Napram prejšnji izdaji, ki je zagledala beli dan takisto leta 1912., je pričujoča izdaja razširjena za 40 strani. Teh 40 strani obsega uvod v zbirko, ki ga je spisal dr. Jos. Tominšek, nadalje nov predel, obsegajoč 31 »epigramov« in 4 nove pesmi v skupini »Pjesme različne«. — R. Fr. Magjer, znani pedagoški pisatelj, je ljubezniv pesnik mehko-liričnega značaja. Hudim strastem se ne vdaja in jih tudi ne opeva; »mi nismo kao drugi ljudi«, pravi sam; »olujini« je sicer posvečena posebna pesem, a viharja ni. Njegove pesmi ne pretresavajo, pač pa mikajo; skrbno se izogibljejo vsakega spora z npravnostjo, ne da bi postale osladno moralizujoče. Tudi ljubezen opeva, toda opevana ljuba je njegova zakonska žena — kočljivo razmerje, ki ga ni lahko opevati, ker preti ali indiskretnost ali pustost. Naš pesnik se je dobro izognil obema opastima z iskreno nežnostjo, ki jo je položil v vsako